

Posudek na bakalářskou práci:

Johana Miriam Vorlová Pastorce prostitutek a prostitutů
UK - ETF – Praha, 2021. Katedra sociální práce.

Studijní program: Sociální práce.

Studijní obor: Pastorační a sociální práce

Posudek vypracoval: Keřkovský Pavel, Dr.

V Praze 6. 6. 2021

Autorka po formální i obsahové stránce splnila požadavky bakalářské práce.

Z formálního hlediska je možné konstatovat, že překlepů je málo, pouze stránkování práce od 20 stránky nesouhlasí s číslováním stránek uvedeném v obsahu práce o jednu stránku, práce se tím však nestala nepřehlednou. Odkazy do literatury jsou psány přímo do hlavního textu, nikoli pod čarou, i to lze tolerovat. Seznam užití literatury je odpovídající celkové neprobádanosti dané problematiky, takže je dostačující.

Autorka si vytýčila dva hlavní cíle: (1.) Jak konstituovat pastorce, aby odpovídala na spirituální potřeby prostitutek a prostitutů; (2.) zjistit, jak jsou pastorační pracovníci prostitutek a prostitutů přijímáni církevními společenstvími, zda chápou smysl a potřebnost této pastorce.

V prvé kapitole jsou obecně definovány limity a možnosti pastorační činnosti, noetické limity a možnosti feministické teologie a limity a možnosti aktuální pastorce v českých poměrech. Základním principem hodnocení prostitutek a prostitutů je pro autorku axiom Aleše Opatrného, že i tito lidé si zaslouží úctu, protože jsou také Bohem stvořeni (s. 9). Autorka postuluje nutnost provozovat pastorační práci v rámci již fungujících sekulárních institucí – konkrétně neziskové organizace Rozkoš bez rizika. Což se jeví jako správný postulat, protože kaplanská služba se také provozuje mimo církevní instituce - v nemocnicích, věznicích, v armádních složkách. Jako pastorační nástroj při prvním seznámením s klienty nabízí píseň, což je dobře zvolený prostředek. Jde o osvědčený a účinný nástroj, jak dosvědčuje zkušenost oponenta této práce nebo Joela Rumla (konali jsme v 90. letech minulého století biblické hodiny v nápravných zařízeních pro dívky 15 - 18 let a chlapce 15-18 let, zde byly prostitutky, prostitutky, ale i tzv. pasáci. Osvědčily se písně ze zpěvníku Svítá, Kalich, Praha 1992¹, 2008⁴.)

Druhá kapitola prosvětluje fenomén prostituce biblickými příklady, že jde o bytosti, které mají také určité spirituální potřeby, což dnešní většinová církevní i necírkevní veřejnost nebere v potaz a dívá se na prostituující jako na delikventy, příživníky či spodinu společnosti.

Historický pohled – třetí kapitola – čerpá informace z Biblického slovníku Adolfa Novotného – (starověký svět, včetně biblického) a z Matouškovy Encyklopedie sociální práce. Zde by si zasloužilo zmínit fenomén středověké křesťanské prostituce, která kvetla na křesťanských panovnických dvorech, městech, ale i farážích viz František Šmahel Mezi středověkem a renesancí, Argo, 2002, (zde kapitola Ženy na okraji předhusitské společnosti, konkubíny vesnických farářů, s. 72 – 84).

Čtvrtá kapitola pojednává o dnešní neziskové organizaci Rozkoš bez rizika, která pomáhá prostitutům a prostitutkám řešit některé jejich problémy, jde o destigmatizaci jejich osob ve společnosti.

Druhá část práce nabízí výsledky terénního výzkumu:

Pátá kapitola je nejrozsáhlejší, má devět pododdílů. Z probíraných jednotlivostí bych upozornil na ta témata, která autorka považuje za klíčová. V tomto ohledu s ní souhlasím, protože správně vyhmátla nejtěžší problémy těch, kteří se žijí sexem. Jde o problém samoty a zvěcnění lidské existence. Tito lidé pociťují, že jsou jen pouhé nástroje nikoliv blízcí či intimní přátelé. Prožívají to, co psychologové nazývají narušení identity (jak o tom pak autorka pojednává na s. 43 – Erving Goffman). Neprožívají hlubší vztahy důvěry. Jsou příkladem zvěcnění lidské existence, jde však o jejich volbu a zde tedy s jednou výhodou, že si většinou dovedou nastavit podmínky, co v sexuálních praktikách dělat nechtějí a nebudou. To je odlišuje od obětí domácího násilí, které si takové podmínky nastavit nemohou a také pociťují, co je to zvěcnění na pouhý sexuální nástroj. (s. 37 – 39, aj.).

Autorka se setkává u jednoho respondenta se vztahem k Bohu, který je možné s religionisty klasifikovat jako víru v něco vyššího – tzv. něcisté, kteří ovšem z toho něčeho vyššího celkem nevyvozují žádné etické závazky. Zde mohou být někteří prostitutky a prostitutky viděni na stejné úrovni s něcisty. Autorka respektuje tento druh spirituality a správně neusiluje o misi, ale spíše se jí jako cíl pastorační práce jeví smysluplný rozhovor sexuálního pracovníka s pastorujícím, který mu dovede naslouchat a s ním hledat řešení pro jeho konkrétní problémy. Autorka operuje se zkušeností jednoho respondenta s farářem ČCE – Mikulášem

Vymětalem, který zřejmě správným způsobem vykonává tu práci, ke které byl pověřen synodem ČCE – být farářem pro humanitární aktivity, menšiny a lidi sociálně vyloučené. Horizontem pastorační práce tedy není misie, ani přesvědčování, aby za každou cenu ona bytost přestala s prostitucí, ale uskutečňování onoho již zmíněného axiomu důstojnosti člověka (viz výše - Aleš Opatrný) – tedy po metodologické stránce: otevřenost vůči spirituálním potřebám sexuálních pracovníků, a také případná pomoc v nacházení přátel, kteří by mohli nabídnout jistotu naslouchání a porozumění. Toto zjištění má důsledky i pro závěrečné autorčino hodnocení celkového pastoračního záměru viz níže – Závěr.

V šesté kapitole si ověřuje některé své již vykonané analýzy rozhovorem s pracovníci sekulární organizace Rozkoš bez rizika. Což je dobrá zpětná vazba a potvrzení toho, co sama již v zárodku vyzkoumala a nyní během rozhovoru s pracovníci neziskové organizace si i potvrdila. Metodologicky je to správné, že až nyní zařazuje tento rozhovor, protože již díky svému výzkumu, se může autorka stát legitimním partnerem rozhovoru s touto pracovníci, což potvrdila bezprostředními reakcemi i ona pracovnice.

Sedmá kapitola se zdařile věnuje problematice stigmatizace prostitutů prostitutek ve společnosti a zejména v církvi. Autorčino záměr je správný, nicméně obtížně proveditelný, přesto je nutné se o to pokoušet.

Osmá kapitola – Závěr - autorka se zdařilo objasnit a ukázat cestu k naplnění obou dvou vytýčených cílů, proto je možno její práci doporučit k obhajobě. Koncept pastorační práce, jehož cílem by bylo donutit sexuálního pracovníka opustit prostituci, je správně pochopen jako neplodný, a je správně nahrazen konceptem, který usiluje o začlenění do společenství, aby sexuální pracovník zažil také plnohodnotné vztahy důvěry. Koncept práce je obhajitelný, ale díky formálním nedostatkům práce navrhuji hodnocení B.

Otázky:

+1. Píseň je velmi vhodný a osvědčený nástroj nejen pro první seznámení se spiritualitou pastorovaných, ale i pro další setkání. Máte dojem, že píseň, kterou jste přeložila, je srozumitelná pro české něcisty? (vlajky – symbol vlastenectví, Američan, Pat Robertson) Nebylo by lepší nabídnout jiný překlad, který by nebyl tak doslovný a tak se stal českému kulturnímu kontextu bližší?

+2. Znáte zpěvník Svítá? (Písně Svatopluka Karáska, Miloše Rejchrt, Bohdana Pivoňky, popř. spirituál Jednou budem dál)

+3. Máte dojem, že modlitba Otčenáš, (byť je poněkud známa i nevěřícím lidem z filmů a je třeba drmolena mnohými lidmi při církevních pohřbech), je skutečně srozumitelná pro něcisty? Nejde pro dnešní ateistickou společnost spíše o typický příklad „ptydepe“ (Václav Havel – svébytná řeč – fráze určitého společenství) a je tedy nesrozumitelná pro náboženské neoborníky? Nebyla by lepší píseň? – třeba Jednou budem dál. (To je alespoň moje jedenáctiletá zkušenost z biblických hodin pro hochy z nápravného zařízení)

6.6. 2021 Pavel Keřkovský